

Program Warsztatów: *Litera Gotycka – Pismo z Charakterem* (18 Spotkań)

Spotkanie 1: Odkrywamy świat kaligrafii gotyckiej (Inspiracja i Wyciszenie)

- **Teoria:** Pokaz bogato zdobionych przykładów pisma gotyckiego (od średniowiecznych manuskryptów po współczesne calligraffiti i branding), aby rozbudzić wyobraźnię i pokazać możliwości tego pisma. Wprowadzenie do sztuki uważności – jak pismo gotyckie i praca ręczna pomagają w wyciszeniu, skupieniu i redukcji stresu. Prezentacja narzędzi (stalówki szerokie, obsadki, atramenty).
- **Praktyka:** Postawa ciała, prawidłowy chwyt obsadki, prowadzenie stalówki pod stałym kątem (45°). Rozgrzewka: dukt, podstawowe elementy (kreski pionowe, poziome, kropki).

Spotkanie 2: Historia i narodziny pisma gotyckiego

- **Teoria:** Krótka historia powstania pisma gotyckiego w średniowiecznej Europie (przejście od karoliny do pism łamanych). Czym różni się pismo gotyckie od innych stylów.
- **Praktyka:** Ćwiczenia rytmu pisma, stałego odstępu między elementami (tzw. "płotki" i zakrzywienia).

Spotkanie 3: Rodzaje pisma gotyckiego – Textur (Tekstura)

- **Teoria:** Główny i najbardziej rozpoznawalny styl gotycki – *Textura*. Prezentacja historycznych przykładów.
- **Praktyka:** Pierwsza grupa liter prostych (np. **a, b, c, d, e**) – nauka rytmicznych lasek pionowych.

Spotkanie 4: Skryptoria i praca średniowiecznych skrybów

- **Teoria:** Jak wyglądało życie w średniowiecznym skrytorium? Kim byli skrybowie, ile trwało przepisanie księgi i jak wyglądał podział pracy.
- **Praktyka:** Druga grupa małych liter (np. **f, g, h, i**) – operowanie łukami i załamaniem stalówki.

Spotkanie 5: Tradycyjne i współczesne materiały

- **Teoria:** Materiały historyczne (pergamin, pióra ptasie, atramenty żelazowo-galusowe) vs materiały współczesne (papier, stalówki metalowe, tusze pigmentowe).
- **Praktyka:** Trzecia grupa małych liter (np. **j, k, l, m, n**) – praca z literami z elementami wystającymi w górę lub w dół.

Spotkanie 6: Najpiękniejsze manuskrypty świata

- **Teoria:** Ciekawostki o słynnych księgach
- **Praktyka:** Czwarta grupa małych liter (np. **o, p, q, r, s**).

Spotkanie 7: Gotyk w ujęciu regionalnym – Fraktura i Bastarda

- **Teoria:** Omówienie odmian pisma gotyckiego: *Fraktura* (popularna w Niemczech) oraz *Bastarda* (pismo bardziej potoczne/użytkowe).
- **Praktyka:** Ostatnia grupa małych liter (np. t, u, v, w, z).

Spotkanie 8: Utrwalenie minuskuły i ligatury

- **Teoria:** Ligatury (łączenia liter) i skróty w średniowiecznych manuskryptach – dla czego scribe ich używali (oszczędność miejsca na pergaminie).
- **Praktyka:** Powtórzenie całego alfabetu małych liter, ćwiczenie trudniejszych połączeń i ligatur (np. **st**, **ct**, **ff**). Łączenie liter w pełne wyrazy.

Spotkanie 9: Majuskuły gotyckie – podział na grupy

- **Teoria:** Rola wielkich liter w gotyku. Różnice w konstrukcji majuskuł w porównaniu do minuskuł.
- **Praktyka:** Pierwsza część wielkich liter – litery oparte na konstrukcji pionowej (np. **I**, **J**, **F**, **E**, **H**, **K**, **L**).

Spotkanie 10: Sztuka dawnego introligatorstwa

- **Teoria:** Jak powstawały dawne oprawy książek (drewniane oprawy, skóra, metalowe klamry).
- **Praktyka:** Druga część wielkich liter – litery zaokrąglone i z brzuszkami (np. **O**, **C**, **G**, **B**, **P**, **R**).

Spotkanie 11: Majuskuły – kontynuacja i ozdoby

- **Teoria:** Rozwój zdobnictwa w majuskułach (zawijasy, podwójne kreski).
- **Praktyka:** Trzecia część wielkich liter – litery złożone i rzadsze (np. **A**, **M**, **N**, **S**, **T**, **U**, **V**, **W**, **X**, **Y**, **Z**).

Spotkanie 12: Cyfry, znaki i własny podpis

- **Teoria:** Zapis liczb w średniowieczu – cyfry rzymskie vs cyfry arabskie w stylu gotyckim.
- **Praktyka:** Pisanie cyfr od **0** do **9**, znaków interpunkcyjnych oraz projektowanie własnego podpisu kaligraficznego (imię i nazwisko).

Spotkanie 13: Pismo gotyckie dzisiaj i planowanie cytatu

- **Teoria:** Gdzie dzisiaj spotykamy pismo gotyckie? (Logo marek, okładki płyt/książek, modern calligraphy, branding). Wybór cytatu.
- **Praktyka:** Rozplanowanie układu tekstu (kompozycja/layout), dobór wysokości liter, marginesów i odstępów na papierze roboczym.

Spotkanie 14: Próba kompozycyjna cytatu

- **Teoria:** Korygowanie "światła" między wyrazami i wierszami tekstu, aby uzyskać równomierną plamę pisma gotyckiego.
- **Praktyka:** Pisanie próbne całego cytatu na papierze roboczym, wyłapywanie błędów i dopracowywanie trudniejszych połączeń liter.

Spotkanie 15: Kaligrafowanie cytatu na papierze ozdobnym

- **Teoria:** Zasady pracy na papierze szlachetnym/ozdobnym. Dbanie o czystość arkusza i omijanie plam z tuszu.
- **Praktyka:** Przygotowanie delikatnych linii pomocniczych i dokładne przepisywanie wybranego cytatu na docelowy papier ozdobny.

Spotkanie 16: Dokończenie cytatu i oprawa pracy

- **Teoria:** Zasady oprawy prac (passe-partout, ramki, ochrona przed światłem).
- **Praktyka:** Ostatnie szlify tekstu, ścieranie linii pomocniczych gumką chlebową, przygotowanie i oprawa cytatu w ramkę/passe-partout (główna praca jest ukończona!).

Spotkanie 17: Sztuka iluminacji – projektowanie inicjału (dodatkowo gdy wystarczy czasu)

- **Teoria:** Czym jest inicjał w manuskrypcie? Omówienie motywów roślinnych (np. liście akantu), geometrycznych i zwierzęcych. Wykorzystanie kolorów i złota.
- **Praktyka:** Projektowanie osobnej, ozdobnej dużej litery (np. pierwszej litery imienia lub wybranego inicjału) na nowej karcie.

Spotkanie 18: Malowanie inicjału i podsumowanie warsztatów

- **Teoria:** Symbolika kolorów w iluminacjach średniowiecznych.
- **Praktyka:** Wypełnianie inicjału kolorem (gwasze/akwarele) oraz dodawanie akcentów złocenia (złota farba). Podsumowanie całego cyklu 18 spotkań, wystawka prac.